

RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN

VUOSIKERTOMUS 2021

Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ	1
3. RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN – AMMATILLISTA APUASEKSUAALIRIKOKSEN KOHDANNEILLE	2
3.1. Asiakaskäynnit	2
3.2. Kriisipuhelinpäivystys	3
3.3. Seksuaalineuvonta.....	4
3.4. Nettiauttamispalvelu Nettitukinainen.fi	4
3.5. Kriisiryhmät.....	5
3.6. Juristipäivystys.....	6
3.7. Kriisiasiakkaiden oikeudellinen neuvonta	7
3.8. Oikeudelliset toimeksiannot.....	7
3.9. Ammattilaisten oikeudelliset konsultaatiot	8
3.10. Edunvalvonta.....	8
4. KOULUTUKSET.....	9
5. VAIKUTTAMISTYÖ	10
6. KEHITTÄMISTYÖ RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAISESSA	12
7. TOIMINNAN EDELLYTYKSET	12
7.1. Talous.....	13
7.2. Henkilökunta.....	13
TUNNUSLUVUT.....	14
Ensipuhelut	14
Asiakaskäynnit 2021.....	14
LIITE. MEDIANÄKYVYYS	16

1. JOHDANTO

Tukinainen ry:n tarkoitus on seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan kohteeksi joutuneiden ja heidän läheistensä auttaminen, neuvonta, opastus ja tukeminen. Tarkoituksena on edistää uhrien aseman parantamiseen tähtääviä yhteiskunnallisia toimia, jotta nämä seksuaalisen väkivallan uhrin tulisivat paremmin kohdatuiksi eri auttamisjärjestelmissä sekä oikeusprosessin aikana. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys ylläpitää valtakunnallisesti toimivaa Raiskauskriisikeskus Tukinaista, joka tarjoaa voittoa tavoittelematta kriisi- ja oikeusapua ja tukea, neuvonta-, ohjaus- ja kuntoutuspalveluita sekä konsultaatiota ja koulutusta.

Raiskauskriisikeskuksen toimipisteet sijaitsevat Helsingissä, Jyväskylässä ja Rovaniemellä.

Tukinainen ry:n työ on järjestölähtöistä auttamistyötä, joka täydentää julkisia palveluja.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen on toiminut vuodesta 1993 ainoana seksuaalirikosten uhrien edunvalvontajärjestönä Suomessa tarjoten sekä oikeudellista apua että kriisiapua seksuaalisen väkivallan ja/tai hyväksikäytön uhreille valtakunnallisesti. Tukinainen ry:n työssä noudatetaan toimintaan osallistuvien eri ammattikuntien ammattieettisiä sääntöjä, jotka löytyvät yhdistyksen kotisivuilta.

Tukinainen ry:n toimintaa ohjaavia arvot ovat:

- Ammatillisuus
- Luottamuksellisuus
- Maksuttomuus
- Uhrilähtöisyys

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuonna 2021 koronapandemian jatkuessa työ tehtiin edelleen pääasiassa etäyhteydellä.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen seurasi myös kuluneena toimintavuotena aktiivisesti seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevaa keskustelua ja laati oman lausuntonsa syksyllä valmistuneesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimi erilaisissa yhteistyöverkostoissa ja työryhmissä tavoitteenaan edistää seksuaalirikosten uhrien asemaa yhteiskunnassa.

3. RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN – AMMATILLISTA APUA SEKSUAALIRIKOKSEN KOHDANNEILLE

Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimii valtakunnallisesti. Raiskauskriisikeskus Tukinainen päätoimipiste sijaitsee Helsingissä ja sivutoimipisteet Jyväskylässä sekä Rovaniemellä. Raiskauskriisikeskus Tukinainen ammatillinen apu on tarkoitettu syrjimättömyysperiaatteen mukaisesti kaikille seksuaalirikosten uhreille ja heidän läheisilleen.

Raiskauskriisikeskus Tukinaisessa tehty työ vuonna 2021:

3.1. Asiakaskäynnit

Toimintavuonna 2021 kriisityö painottui Covid 19-pandemian vuoksi yksilötyöhön. Valtakunnallisen ja alueellisten ohjeistusten mukaisesti kriisikäynnit toteutettiin pääsääntöisesti etäyhteydellä. Alueellisen pandemiatilanteen ja ohjeistuksen niin salliessa osa kriisikäynneistä voitiin toimipisteissä toteuttaa myös lähitapaamisina.

Kriisityön asiakkaiden kokonaismäärä Raiskauskriisikeskus Tukinaisessa, mukaan lukien kriisiasiakkaat, uhrien läheiset ja seksuaalineuvontakäynnit, kasvoi edellisestä vuodesta 8 % ja asiakaskäyntien määrä kasvoi 5 %.

Akuutteja kriisikäyntejä tarjottiin ensisijaisesti yhteydenottajille, joiden tilanne edellytti kriisiavun lisäksi oikeudellista neuvontaa, tukihenkilöä poliisikuuluisteluun ja oikeudenkäyntiin sekä tukea oikeudenkäyntiavustajan etsimisessä.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen akuutisti seksuaaliväkivaltaa kohdanneille tarkoitetut kriisivastaanottoajat perjantaisin jatkuivat toimintavuonna 2021. Kriisiapua tarvitsevalle seksuaalirikoksen uhrille voitiin tarjota henkilökohtainen kriisiaika koronapandemiatilanteen niin edellyttäessä joko puhelimitse tai TEAMS-etäyhteyden välityksellä jo yhteydenottoa seuranneena perjantaina. Kriisitapaamisten yhteydessä hänelle tarjottiin mahdollisuus juristin konsultaatioon, ohjaukseen ja neuvontaan.

Toimintavuoden aikana otti yhteyttä ja teki ajanvarauksen yhteensä 68 (2020: 91, v. 2019 :56,) henkilöä, joiden seksuaaliväkivaltakokemuksesta oli alle kolme kuukautta. Noin yhden tunnin mittaisille kriisikäynneille heistä tuli 62 (v.2020:75, v.2019:41) henkilöä, eli 90 % ajanvarauksen tehneistä henkilöistä. Akuuttikriisikäyntejä kertyi yhteensä 379 (v.2020:324, v.2019:166)

käyntimäärien keskiarvon ollessa 6,1 (v.2020 :4) käyntiä asiakasta kohden. Akuutisti seksuaaliväkivaltaa kokeneiden kriisiasiakkaiden määrä väheni edellisestä toimintavuodesta 25 % akuuttikriisikäyntien määrän kuitenkin kasvaessa 17 %.

Keskimääräisten käyntikertojen kasvu liittyyneen tällä asiakasryhmällä pitkittyneen koronapandemian aiheuttamiin psyykkisiin seurauksiin ja osin myös jatkohoitoon pääsyn pidentyneisiin odotusaikoihin.

Toimintavuoden aikana kriisikäynneillä painottui edellisen vuoden tapaan asiakasryhmä, jonka seksuaaliväkivaltakokemuksesta oli jo pidempi aika, vuosia tai jopa vuosikymmeniä. Ei-akuutteja yhteydenottoja ja ajanvarauksia tuli yhteensä 240 (v. 2020:243, v.2019:210.) henkilöltä, joista noin yhden tunnin pituisille kriisikäynneille tuli 231 henkilöä eli 96 % ajanvarauksen tehneistä (v. 2020 yht:238, 2019:183.).

Kriisikäyntejä tällä asiakasryhmällä kertyi yhteensä 1380 (v. 2020:1530, v.2019: 868,) käyntien keskiarvon ollessa yhteensä 6 käyntiä /asiakas (v.2020: 6,4, v.2019:4,7). Aikaisemmassa elämänvaiheessa, lapsuudessa tai nuoruudessa seksuaaliväkivaltaa kokeneiden asiakkaiden määrä väheni edellisestä vuodesta 1 % käyntien vähetessä 10 %.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen tarjoaa tukea myös seksuaaliväkivallan uhrien läheisille. Toimintavuonna 2021 tavattiin yhteensä 30 läheistä ja tapaamisia kertyi yhteensä 122. Vuonna 2021 läheisten tietoja ei tilastoitu erikseen.

3.2. Kriisipuhelinpäivystys

Kriisipuhelin päivysti toimintavuonna edelleen maanantaista torstaihin 9.00–15.00 välisenä aikana. Lauantaisin ja sunnuntaisin kriisipäivystys vastasi klo 15.00–21.00. Arkisin kriisipuhelin oli kriisityöntekijöiden vastuulla, viikonloppuisin kriisipuhelimessa päivysti kahdeksan kriisipäivystäjää.

Toimintavuonna 2021 ensisoitot kriisipuhelimeen lisääntyivät hieman. Toimintavuoden aikana ensimmäistä kertaa kriisipuhelimeen kertoi soittavansa yhteensä 506 (v.2020:451, v.2019:442,) henkilöä. Keskimäärin puhelujen pituus oli edellisen vuoden tapaan noin 45 minuuttia soittajaa kohden, kun se aikaisemmin jäi tyypillisesti noin puoleen tuntiin. Kriisipuhelimessa vastattiin yhteensä 1346 puheluun (v. 2020:1292 puhelua, v. 2019:1812,). Tarkemmat tiedot kriisipäivystyspuheluista ilmenevät toimintakertomuksen erillisestä liitteestä.

Viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden konsultaatiopuhelut keskitettiin torstaipäivystyksen

yhteyteen. Konsultaatiopuheluihin vastattiin kuitenkin myös muina päivystyspäivinä. Toimintavuoden aikana vastattiin yhteensä 102 (v.2020 yht. 210) eri alojen ammattilaisen konsultaatiopuheluun. Ammattilaisten konsultaatiopuhelujen määrän väheni edellisestä vuodesta noin puolella.

3.3. Seksuaalineuvonta

Kriisityön asiakkailta oli edelleen mahdollisuus erillisiin tapaamisiin seksuaalineuvojan vastaanotolla. Seksuaalineuvonta tarjoaa seksuaalista väkivaltaa tai hyväksikäyttöä kokeneille mahdollisuuden käsitellä seksuaalisuuteen, parisuhteeseen ja läheisyyteen liittyviä kysymyksiä seksuaalineuvonta- ja seksuaaliterapiakäynneillä. Seksuaalinen väkivalta vaikuttaa lähes poikkeuksetta kokijansa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja erityisesti elämänlaatuun, jonka merkittävä osa seksuaalinen toimintakyky on. Seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset eivät useinkaan nouse käsittelyyn kesken akuutin kriisitilanteen, vaan vasta jälkikäteen, kun elämä ja vointi ovat vakautuneet. Seksuaalineuvontakäynneille on mahdollista tulla myös kumppanin kanssa.

Seksuaalineuvonta-asiakkaiden määrä nousi edellisestä vuodesta viidellä asiakkaalla ja neuvontakäyntien määrä 25 käynnillä.

Yhden tunnin mittaisilla seksuaalineuvontakäynneillä kävi toimintavuoden aikana yhteensä 14 (v.2020 yht. 9) kriisiasiakasta. Käyntejä kertyi yhteensä 57 (v.2020 yht. 32), käyntien keskiarvon ollessa neljä käyntiä / asiakas.

3.4. Nettiauttamispalvelu Nettitukinainen.fi

Seksuaaliväkivalta kokeneiden, heidän läheistensä sekä ammattiauttajien oli edelleen mahdollista saada ohjausta, neuvontaa ja tukea myös internetin välityksellä. Kriisityön osalta päävastuu nettityöstä oli toimintavuoden aikana sovittu sekä Helsingin että Rovaniemen toimipisteille. Nettitukinainen tarjoaa matalalla kynnyksellä ohjausta ja neuvontaa seksuaaliväkivaltaa kohdanneille netin välityksellä. Yhteydenotot Nettitukinaiseen koostuivat moninaisista seksuaaliväkivallan ja hyväksikäytön kysymyksistä. Myös lähisuhteiden väkivallan sekä muun kaltoinkohtelun kysymyksissä otettiin yhteyttä. Niin ikään seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajakysymykset sekä kokemuksiin liittyvät oikeudelliset kysymykset mietityttävät monia. Yhteyttä otettiin niin vastikään tapahtuneissa väkivaltakokemuksissa kuin vuosia sitten tapahtuneissa. Yhteydenottajan sukupuoli ei useinkaan käy ilmi viesteistä. Nettitukinainen tarjosi ohjausta ja neuvontaa kotimaan rajojen sisällä, mutta usein

myös ulkomailla asuville Suomen kansalaisille omalla äidinkielellä. Nettitukinaisen asiointikielenä oli pääosin suomi, mutta viestejä vaihdettiin myös englanniksi.

Toimintavuoden 2021 aikana Nettitukinainen.fi-palveluun yhteyttä ottaneiden määrä kasvoi 3 %:a ja viestien kokonaismäärä 22 % edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisesti seksuaalista häirintää koskevat yhteydenotot nelinkertaistuivat edellisestä vuodesta. 96 % :lle yhteyttä ottaneista vastattiin viimeistään kolmen päivän kuluttua viestin saapumisesta.

Toimintavuonna 2021 Nettitukinainen.fi – palveluun kirjautui 214 (v.2020:208, v.2019:240,) uutta käyttäjää. Yhteydenottajilta tulleita viestejä oli 401 (v. 2020:332, v.2019: 241) joihin liittyen lähetettiin 434 vastausta (v. 2020 :354, v.2019: 239) Yhteensä viestinvaihtoa kertyi 835 (v.2020:686, v. 2019: 480,) viestin verran.

Yhteydenottajista 96 % (206) oli uhreja, muut yhteyttä ottaneet olivat henkilöitä uhrin lähipiiristä, ammattiauttajia ja muusta syystä ohjausta tai neuvontaa tarvitsevia.

Oikeudellista neuvontaa koskevien vastausviestien määrä lisääntyi lähes 29 % edellisestä vuodesta. Juristi vastasi 88 henkilölle Nettitukinainen.fi -palvelussa (v. 2020: 63, v. 2019: 30). Viesteissä käsiteltiin pääsääntöisesti oikeusprosessia, rikosilmoituksen tekemistä, todistelua tai rikosten vanhentumisaikoja. Joissakin tapauksissa oikean arvion antaminen edellytti yksityiskohtaisempia tietoja tapahtuneesta, minkä vuoksi henkilö ohjattiin soittamaan juristipäivystykseen oikeusturvan varmistamiseksi. Juristi myös vastasi nettipalveluun jätettyihin soittopyyntöihin.

3.5. Kriisiryhmät

Seksuaalirikosten uhreille suunnattu ryhmämuotoinen työskentely jatkui toimintavuoden 2022 aikana suunniteltua pienimuotoisemmin. Koronapandemian pitkittyminen esti lähityönä järjestettäväksi suunnitellut ryhmät. Kaksi ryhmää järjestettiin kuitenkin verkkovälitteisesti.

Keväällä 2021 Helsingissä toteutettiin yksi lapsena tai nuorena seksuaaliväkivaltaa kokeneille naisille suunnattu ryhmä TEAMS-sovelluksella. Ryhmä käsitti 10 ryhmäkertaa. Ryhmän ohjaajina toimivat psykoterapeutti Marja Sieranoja ja psykoterapeutti Tuula Stenroth. Ryhmään osallistui kuusi asiakasta.

Syksyllä 2022 järjestettiin Raiskauskriisikeskus Tukinlaisessa kehitetty vakauttava Tietotaito-ryhmä etäyhteydellä.

Ryhmän tarkoituksena oli syventää ymmärrystä trauman vaikutuksesta ja löytää selviytymiskeinoja voinnin vakauttamiseksi. Ryhmäkerrat olivat strukturoituja ja teemoitettuja.

Ryhmään osallistui 7 ryhmäläistä ja ryhmän ohjaajina toimivat vastaava kriisityöntekijä Kati Puhakka Rovaniemen aluetoimipisteestä ja kriisityöntekijä Virve Virta Helsingin toimipisteestä.

3.6. Juristipäivystys

Juristipäivystys päivysti neljänä päivänä viikossa. Koska koronapandemia jatkui myös vuonna 2021, pidennettyä päivystysaikaa 20 h/vko jatkettiin koko vuoden. Päivystäjinä STEA-rahoituksella toimivat kokoaikainen juristi muiden tehtäviensä ohella ja osa-aikaisesti päivystäjän tehtävään palkattu juristi 1.1.-31.3.2021 ja 1.6.-31.12.2021 välisenä aikana.

Puhelujen määrä kasvoi edellisestä vuodesta. Ensisoittoja kirjattiin yhteensä 302 kpl (vuonna 2020: 284 kpl, 2019: 259 kpl). Yhteensä soittoja oli edellisen vuoden tapaan noin 410. Koska rahoitus salli toisen, osa-aikaisen päivystäjän palkkaamisen, päivystyksessä pystyttiin vuorottelemaan ja vastaamaan tehokkaammin useampiin yhteydenottoihin. Päivystys toimi koko vuoden ilman taukoja. Soittopyynnöt lisääntyivät. Puhelua kohden käytetty aika oli keskimäärin 50 minuuttia. Useimmat soittajat olivat naisia, tai asia koski naissukupuolista uhria (2021: 290 henkilöä, 2020: 270 henkilöä).

Useimmiten soittaja oli aiempien vuosien tapaan uhri itse (2021: 220 henkilöä, 2020: 211 henkilöä), ja soiton syynä oli useimmiten raiskaus (2021:168, 2020: 144). Myös ammattiauttajat kuten psykiatriset hoitoyksiköt, viranomaiset, huoltajat, vanhemmat ja ystävät ottivat yhteyttä uhrin asiassa. Yhteydenotot seksuaalisen ahdistelun (2021:15 tapausta, 2020: 7 tapausta) ja lähisuhdeväkivallan (2021:15 pahoinpitelyä koskevaa yhteydenottoa, 2020: 9 yhteydenottoa) osalta lisääntyivät yksittäisinä rikoksina edellisestä vuodesta.

Suuri osa päivystyssoitoista (2021:114 henkilöä, 2020: 120 henkilöä) koski haavoittuvassa asemassa olevaa seksuaalirikoksen uhria (uhri alaikäinen tekohetkellä, nuori, mielenterveyskuntoutuja, kehitysvammainen, maahanmuuttaja, pitkään jatkuneen lähisuhdeväkivallan uhri). Lapsuudessa koettu seksuaalinen väkivalta oli useimmiten jatkunut pitkään, jolloin tekijänä oli ollut lapseen valta- tai luottamusasemassa ollut henkilö kuten harrastusohjaaja, huoltaja tai muu lasta vanhempi henkilö. Etenkin harrastustoiminnassa esiin tulleita tapauksia oli aiempaa enemmän. Useimmiten teko oli luokiteltavissa törkeäksi lapsen

seksuaaliseksi hyväksikäytöksi, mutta ilmi tuli myös joitakin lapsenraiskaukseksi luokiteltavia rikoskokonaisuuksia (törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja törkeä raiskaus).

Lähisuhdeväkivallan osalta yhteistyö turvakotien kanssa jatkui vuonna 2021. Yhteydenottajat olivat joko soittohetkellä turvakodissa tai olivat aiemmin olleet turvakodin asiakkaita.

3.7. Kriisiasiakkaiden oikeudellinen neuvonta

Oikeudellinen neuvonta oli tarpeen 99 Tukinaisen kriisiasiakkaan kohdalla. Erityisen haavoittuvien uhrien kohdalla korostui kasvokkain tapaamisen merkitys oikeusneuvonnassa, joten koronarajoituksista huolimatta juristi on tavannut joitain asiakkaita henkilökohtaisesti toimistolla. Useimmiten kysymys on silloin ollut tapahtumien arvioinnista ja todisteiden kartoittamisesta, avustamisesta yhteydenottamisessa poliisiin ja oikeusavustajan hankkimisesta poliisikuulusteluun. Tapaamiselle ei asetettu tiukkoja rajoituksia käytetyn ajan osalta.

Raiskauskriisikeskus Tukinaisen toiminnan periaatteena on, että jokaiselle kriisiasiakkaalle tarjotaan oikeudellista neuvontaa vähintään kerran kriisitapaamisen yhteydessä. Tarkoituksena on ollut varmistaa, että uhrit saavat kaiken tiedon, avun ja tuen omassa asiassaan. Osa kriisiasiakkaista oli jo saanut neuvontaa aiemmin esimerkiksi Tukinaisen juristipäivystyksestä, Seri-tukikeskuksen kautta tai he halusivat yksityiskohtaisempaa tietoa asiassaan myöhemmin. Osa kriisityöntekijän vastaanotolla käsitellyistä tapauksista oli rikosoikeudellisesti vanhentuneita tai oikeuskäsittely oli jo päättynyt.

3.8. Oikeudelliset toimeksiannot

Osa oikeusprosesseista siirtyi myöhempään ajankohtaan, mutta varsinaiset kokoontumisrajoitukset eivät enää vuonna 2021 olleet esteenä kaikille oikeudenkäynneille. Tutkinnan rajoittamispäätökset, rikostutkinnan pitkittyminen ja syyteharkinta-aikojen venyminen aiheuttivat omalta osaltaan esteitä juttujen etenemiselle oikeusprosessissa.

Oikeudellisen työn kehittämiseksi ja uhrien edunvalvonnan parantamiseksi juristi tarvitsee käytännön kokemusta seksuaalirikosten oikeusprosesseista. Juristilla voi olla rajoitetusti oikeudenkäynteihin liittyviä toimeksiantoja, joihin kuuluu asianomistajan oikeudenkäyntiavustajana toimimista (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 2 luku 1a pykälä) esitutkinnassa ja oikeudenkäynneissä. Juristilla oli 6 toimeksiantoa vuoden 2021 aikana.

Rikosnimikkeet olivat raiskaus (2), törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (2), seksuaalinen hyväksikäyttö (1) ja seksuaalinen ahdistelu (1).

Juristi toimi rajoitetusti uhrien tukena rikosilmoituksen tekemisessä ja auttoi heitä valtiokonttoriin tehtyjen vahingonkorvaushakemusten tekemisessä sekä kanteluissa.

3.9. Ammattilaisten oikeudelliset konsultaatiot

Viranomaisyhteistyö jatkui aiempaan tapaan. Asiakaskonsultaatiot ammattilaisten kanssa toteutettiin pääosin Turvapostin ja Teams-etäyhteyden avulla. Muita kuin Tukinaisen asiakkaita koskevia konsultaatioita toteutettiin lähinnä sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivien ammattihenkilöiden kanssa.

Akuuttien asiakkaiden osalta hyvää yhteistyötä on jatkettu toimintavuonna Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) Seri-tukikeskuksen kanssa. Muiden järjestöjen, oppilaitosten, sairaaloiden ja opiskelijaterveydenhuollon ohjaamat asiakkaat ohjautuivat neuvontatapaamisiin pääasiassa juristipäivystyksen kautta. Oikeudellista neuvontaa oli mahdollista toteuttaa myös päivystysajan ulkopuolella asiakkaan ollessa terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanotolla.

3.10. Edunvalvonta

Tärkein edunvalvontaan liittyvä kokonaisuus oli seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskeva luonnos hallituksen esitykseksi, joka valmistui syksyllä 2021. Vaikka oikeusministeriö ei enää pyytänyt Tukinainen ry:ltä erillistä lausuntoa, Tukinainen ry lähetti esityksestä oman kriittisen lausuntonsa oikeusministerille, oikeusministeriön lainvalmisteluun ja muille järjestöille kuten Amnesty Internationalin Joku Raja-verkostolle. Lausunto annettiin tiedoksi myös pääministerin kansliaan ja tiedotusvälineille. Luonnos hallituksen esitykseksi poikkesi suurelta osin aiemmassa työryhmän mietinnössä esitetystä, mikä oli toivottu edistys lainvalmistelussa. Kuitenkin keskeisimmiltä kohdiltaan kuten haavoittuvien uhrien oikeuksien kannalta esitys oli jäänyt vielä kesken, minkä vuoksi Tukinainen ry lausunnossaan nosti esiin näitä seikkoja. Tekijän valta-asemaa ei ollut esityksessä edelleenkaan huomioitu raiskauksen tunnusmerkistöön kuuluvana seikkana kansainvälisten sopimusten kuten Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla, vaan lainvalmistelussa se oli edelleen sijoitettu raiskausta lievempään rikosnimikkeeseen, seksuaalinen hyväksikäyttö. Lisäksi alaikäisiin kohdistuneisiin raiskauksiin esitettiin luonnoksessa

lievempää rikosnimikettä.

Edellä mainittuihin seksuaalirikosten uhrien edunvalvonnan kannalta tärkeisiin seikkoihin kiinnitettiin huomiota myös yhteistyöverkostoissa kuten Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) ja sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimassa järjestöjen työryhmässä (JÄTY, NAPE). Työryhmässä järjestettiin säännöllisten kokousten lisäksi kolme etätyöpajaa Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman (2022-2025) valmistelun edistämiseksi.

Syksyllä 2021 julkista keskustelua herätti yksityishenkilöiden tekemä kansalaisaloite, joka koski lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten vanhentumisaikojen muuttamista myös Suomessa vanhentumattomaksi muiden Pohjoismaiden tapaan. Tukinainen ry kannatti kansalaisaloitetta, ja toi asiaa esille omassa tiedottamisessaan ja lausunnoissaan.

Keväällä 2021 Tukinainen ry laati oman lausuntonsa oikeusministeriön videotallennustyöryhmän mietinnöstä, joka koski suullisen todistelun vastaanottamista tallenteelta. Lausunnossa korostui erityisesti seksuaalirikosten uhrien oikeusasema oikeusprosessin eri vaiheissa videotallenteen tallentamisen, käyttämisen ja jakelun osalta.

Tukinainen ry otti toimintavuonna kantaa lisäksi oikeusministeriössä laadittuun työryhmän mietintöön, joka koski lainsäädäntömuutoksia lähestymiskiellon tehostamiseksi, lähestymiskiellon rikkomisten vähentämiseksi ja erityisesti uhrin turvallisuuden lisäämiseksi.

Juristi osallistui toimintavuonna YAMK-opinnäytetyön Delfoi-asiantuntijapaneeliin, jossa visioitiin haavoittuvassa asemassa olevien oikeuden saatavuutta (access to justice) vuonna 2035.

Juristi toimitti Euroopan komissiolle oikeusministeriön välityksellä tietoja Tukinainen ry:n eri toimintojen asiakasmääristä viideltä kuluneelta vuodelta toimintavuosi 2021 mukaan lukien. Lisäksi Raiskauskriisikeskus Tukinainen rekisteröitiin Euroopan unionin yhteiseen ”Find my victim support database” -verkkotietokantaan www.envr.eu, joka koskee eri maiden keskeisiä uhrien tukipalveluja.

4. KOULUTUKSET

Kriisityöntekijät ja juristi vastasivat osaltaan Raiskauskriisikeskus Tukinainessa toteutettavien ammattilaisille suunnattujen koulutusten suunnittelusta ja toteuttamisesta. Toimintavuoden 2021

aikana koulutusta suunnattiin seksuaalista väkivaltaa kokeneiden uhrien kanssa toimiville viranomaisille ja muille toimijoille.

Kriisityöntekijät toimivat kouluttajina mm. seuraavissa koulutustilaisuuksissa:

- Seksuaaliväkivalta – kohtaaminen, puheeksi ottaminen ja kriisiauttaminen 15.-16.04.2021 ja 28.-29.10.2021
Etäkoulutukset. Osallistujia yht. 90
- Lapin Kesäyliopisto, seksologian jatko-opintojen koulutusohjelma: Seksuaaliväkivallan trauma, sen vaikutukset ja työskentelyn pääperiaatteet ja Seksuaaliväkivaltaa kokenut seksuaaliterapiassa
16.04.2021
Etäluento. Osallistujia yht. 20
- Naisten Linja Suomessa ry : Seksuaaliväkivaltaa kokeneen kohtaaminen auttamistyössä
30.09.2021
Etäluento. Osallistujia yht. 40
- HUS Psykiatrian sosiaalityön asiantuntijayksikkö: Lähisuhdeväkivallan seminaari 3.6.2021: paneelikeskustelu aiheesta seksuaaliväkivalta lähisuhteissa. Etäseminaari. Osallistujia yht. 65
- Naisten Linja Suomessa ry: Sijaistraumatisoituminen, työntekijän jaksaminen ja voimavarat
18.11.2021
Etäluento. Osallistujia 50 henkilöä

5. VAIKUTTAMISTYÖ

Toimintavuoden aikana jatkettiin tiivistä yhteistyötä seksuaalista väkivaltaa kokeneiden uhrien kanssa työskentelevien viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Helsingissä pääyhteistyökumppaneina olivat Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin SERI-tukikeskus, Loisto Settlementin Tyttöjen ja Poikien Talo sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan kriisikeskukset. Tavoitteena oli lisätä tietoa seksuaalisen väkivallan vaikutuksista ja tällä tavoin vaikuttaa seksuaalisen väkivallan uhrien mahdollisuuteen saada tarvitsemaansa apua. Lisäksi yhteistyötä tehtiin muun muassa SOSTE - Suomen sosiaali ja terveys ry:n yhteistyöverkostoissa, Helsingin kaupungin järjestämässä ”Turvallisesti mediassa ja maailmalla – lapsiin ja nuoriin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisy (ml grooming)” – hankkeessa, Maria Akatemian järjestämässä Valtakunnallisen ehkäisevän väkivaltatyön ammattilaisverkostossa, Seksuaaliväkivaltaa kokeneiden uhrien kanssa toimivien järjestöjen RAPU-verkostossa, Amnesty Internationalin ”Joku raja”-verkostossa, Puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukunnassa ja Suvanto ry:n kanssa.

Kriisiyöntekijät Helsingin, Jyväskylän ja Rovaniemen aluetoimipisteissä osallistuivat aktiivisesti seksuaalista väkivaltaa käsitteleviin eri asiantuntijaverkostoihin. Helsingissä Loisto Settlementin Tyttöjen ja Poikien Talon seksuaaliväkivaltatyön ohjausryhmään. Jyväskylässä MARAK-yhteistyöverkoston sekä lähisuhdeväkivallan parissa keskisessä Suomessa toimivien sosiaali-terveydenhuolto- ja kasvatustalouden ammattilaisten säännöllisiin yhteistyökokouksiin. Rovaniemellä Rovaniemen kaupungin ja settlementti Rovalan ylläpitämään Osallisuuskeskus Oodin yhteistyöverkoston.

Juristi osallistui nimettynä jäsenenä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoimaan Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnan (NAPE) järjestöryhmään (JÄTY).

Tukinainen ry oli edelleen mukana Uudenmaan järjestöjen kumppanuusverkosto Kumajassa. Ohjelman tavoitteena on parantaa kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuuksia maakunta- ja sote-uudistuksessa vahvistamalla sote-järjestöjen muutosvalmiuksia ja yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa. Samalla pyritään vahvistamaan kuntien ja järjestöjen yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Toimintavuonna 2021 järjestettiin webinaari – ”Haavoittuvassa asemassa olevan seksuaalirikoksen uhrin kohtaaminen”. Webinaareihin pystyivät osallistumaan kaikki maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Osallistujia oli 200 kpl. Webinaari oli katsottavissa vuoden 2021 loppuun Raiskauskriisikeskus Tukinaisen Youtube-kanavalla.

Toimintavuonna tehtiin kysely seksuaalirikosten uhrien avuntarpeesta. Kyselyyn vastasi 30 henkilöä. Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että henkilökunta oli kohdellut heitä kunnioittavasti. Vastaajien mielipiteet jakaantuivat sen suhteen, miten nopeasti he olivat saaneet tilanteeseensa apua. Asiakasjonojen ruuhkautuminen osoittaa, että Raiskauskriisikeskus ei pysty vastaamaan kaikkeen avun tarpeeseen.

Lisäksi toimintavuonna tehtiin seksuaalirikosten uhrien kanssa työskenteleville kysely Raiskauskriisikeskus Tukinaisen toiminnan vaikuttavuudesta. Kyselyyn vastasi 60 henkilöä. Yhdistystä pidettiin ammattimaisena, luotettavana, vastuullisena ja tiedottavana. Ammattilaisten ketjukirjettä toivottiin erityisesti haja-asutusseuduille. Käytössä on jo ammattilaisille suunnattu uutiskirje, mutta esimerkiksi aluetoimipisteitä koskevaa tiedotusta tullaan kehittämään lähitulevaisuudessa ja

aluetoimipisteillä voidaan ottaa käyttöön erillinen uutiskirje yhteistyötahoille.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen tuotti vuonna 2021 mainoksen ”Seksuaalisen väkivallan uhri – älä jää yksin, kerro läheiselle, hae apua”. Mainosta esitettiin YLE:n tv-kanavilla, sosiaalisessa mediassa (Youtube, Facebook ja Twitter). Mainoksen näki laaja katsojakunta (Finnpanel), jotka saivat tietoa seksuaalirikosten uhreille ja heidän läheisilleen suunnatuista palveluista.

Vuonna 2021 uudistettiin yhdistyksen some-strategia. Uudistuksen myötä seuraajien määrä eri some-kanavilla (Facebook, Twitter, Instagram) lisääntyi useilla sadoilla prosenteilla. Lisääntyneiden seuraajamäärien myötä myös sisällöt levisivät laajemmalle seuraajien jakaessa niitä.

Medialle annettiin asiantuntijahaastatteluja vuonna 2021 (liite. medianäkyvyys). Median huomion veivät suurelta osin koronapandemia ja siihen liittyvät yhteiskunnalliset sisällöt.

6. KEHITTÄMISTYÖ RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAISESSA

Covid 19 -pandemian vuoksi Raiskauskriisikeskus Tukinaisen toiminta jatkui pääasiallisesti etäyhteyksin. Yksilö- ja ryhmäkohtaista asiakastyötä jatkettiin verkossa. Lisäksi pilotoitiin ja arvioitiin kriisityössä kehitetty, seksuaaliväkivaltaa kokeneille suunnattu vakauttava tieto-taito -ryhmä.

Johtoryhmätyössä keskityttiin uhreille suunnattavan kriisi- ja oikeudellisen työn johtamiseen ja kehittämiseen vastaamaan uhrien tarpeita. Koronavaikutukset huomioitiin päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa muun muassa työhyvinvointia ja työaika seuraamalla.

Tukinainen ry:n hallitus yhdessä johtoryhmän kanssa päivitti yhdistyksen säännöt ja johtoryhmän tehtäväkuvaukset. Lisäksi hallituksessa tehtiin aktiivista työtä liittyen jäsenpohjan laajentamiseen. Fokuksessa olivat myös yhdistyksen viestintä ja varainhankinnan uudistus.

7. TOIMINNAN EDELLYTYKSET

Tukinainen ry:n hallitus vuonna 2021

Varsinaiset jäsenet:

Vaula Helin, VTM, tutkija, puheenjohtaja

Lia Heasman, OTT, varapuheenjohtaja

Jenny Kestilä, FM

Marena Kukkonen, psykoterapeutti

Ida Ringbom, LL, Nuorisopsykiatrian erikoislääkäri

Terttu Utriainen, professori emerita, rikosoikeus

Varajäsenet:

Aaro Mäkelä, LL oikeuslääketieteen erikoislääkäri

Marja Hanski, ekonomi, oik. kand.

Anu Ylitalo, FT, tutkija

Tukinainen ry:n operatiivisesta johtamisesta vastaavaan johtoryhmään kuuluivat Minnamaria Ahokas, Heli Heinjoki, Eeva Määttänen ja Riitta Silver.

7.1 Talous

Vuodeksi 2021 Tukinainen ry sai Veikkaus Oy:n varoilla (STEA:n jakamana) 432.000 euroa kohdennettuna toiminta-avustuksena Raiskauskriisikeskuksen toimintaan. Avustuksella katettiin Helsingin, Jyväskylän ja Rovaniemen toimipisteiden kulut. Yleisavustuksena yhdistyksen tukipalveluihin ja kansalaisjärjestötoimintaan STEA myönsi 242.600 €.

Kunta-avustuksia saatiin 24.300 euroa, josta 20.000 € oli Helsingin kaupungin vuodelta 2020 siirtynyt avustus. Muita tuottoja oli yhteensä 21.827 euroa.

7.2. Henkilökunta

Helsingin toimipisteessä työskenteli kuusi päivätyöntekijää ja kuusi osa-aikaista päivystäjää. Jyväskylän ja Rovaniemen toimipisteissä työskenteli molemmissa kaksi päivätyöntekijää. Molemmissa aluetoimipisteissä toimi osa-aikainen siistijä, Helsingin siivous on ulkoistettu kiinteistössä toimivalle siivousyritykselle. Lisäksi osa ryhmänohjaajista ja päivystäjistä työskenteli toiminimellä (kolme toiminimeä). Yhteensä henkilöstöresursseja oli 12 henkilötyövuotta.

TUNNUSLUVUT

Raiskauskriisikeskus Tukinaisella on kolme toimipistettä, jotka palvelevat valtakunnallisesti.

Henkilöstö

Helsingin toimipiste:	6 kokopäiväistä päivätyöntekijää ja 6 osa-aikaista työntekijää (päivystäjät)
Jyväskylän aluetoimipiste:	2 kokopäiväistä työntekijää ja 1 osa-aikainen työntekijä (siistijä)
Rovaniemen aluetoimipiste	2 kokopäiväistä työntekijää ja 1 osa-aikainen työntekijä (siistijä)

STEA:lta saadut avustukset vuodelle 2021

Yleisavustus	242.600 €
Kohdennettu toiminta-avustus	432.000 €

*Asiakastyön tunnusluvut***Ensipuhelut**

Kriisipäivystys	2021: 506 kpl	2020: 451 kpl
Juristipäivystys	2021: 302 kpl	2020: 284 kpl

Asiakaskäynnit 2021

Kriisiyö	Akuuttikriisikäynnit: 62 asiakasta, yhteensä 379 kriisikäyntiä Ei-akuutit kriisikäynnit: 231 asiakasta, yhteensä 1380 kriisikäyntiä
Oikeudellinen työ	99 asiakasta, suurin osa Raiskauskriisikeskus Tukinaisen kriisiasiakkaita
Nettitukinainen.fi	214 uutta kirjautunutta käyttäjää, viestejä yht. 835

Ryhmät	
Lapsena tai nuorena seksuaaliväkivaltaa kokeneille naisille suunnattu etäryhmä	6 osallistujaa

Vakuttava Tietotaito- etäryhmä	7 osallistujaa
-----------------------------------	----------------

LIITE. MEDIANÄKYVYYS

Päivämäärä	Media(t)	Sisältö
18.2.2021	YLE	Raiskauskriisikeskuksen puhelinpäivystys on ruuhkautunut - pandemia on tuonut ikävän piirteen tullessaan
23.2.2021	Ilta-Sanomat	Raiskauskriisikeskus huolissaan korona-ajan lieve-ilmioistä: Netissä solmituilla ensi-treffeillä karu päätös
10.3.2021	Helsingin Sanomat	Helsingiläinen Sari liittyy kymmenien Peter Nygårdia raiskauksesta syyttävien naisten joukkoon – ”Sanoin ’ei’ varmaan kaikilla kielillä, mitä osasin”
24.3.2021	YLE, rikospodcast	Seksuaalisen väkivallan vaikutukset uhriin
9.4.2021	Kättilölehti	Raiskauskriisikeskus Tukinaisen esittely
27.4.2021	Amnesty International	Raiskauskriisikeskus Tukinaisen esittely, Ihmisoikeusmateriaali suostumuskulttuurin ja seksuaalioikeuksien vahvistamisesta
13.7.2021	Iltalehti Plus	Särkyneiden tyttöjen saalistajat
21.7.2021	Kaleva	Punkstoo antaa äänen seksuaalisen väkivallan uhreille
25.7.2021	MTV3 uutiset	Raiskaus jätti Ann-Mariin ikuiset arvet - kritisoii yhteiskunnan asennetta seksuaalirikoksia kohtaan
29.7.2021	Ylen aamu	Seksuaalirikosten määrä kasvussa
30.7.2021	Iltalehti Plus	Rajojani on rikottu
1.10.2021	MTV3	Odotettu seksuaalirikoslainsäädännön uudistus saa kovaa kritiikkiä: osaa ehdotuksista pidetään uhrin asemaa heikentävinä ja jopa irvokkaina

1.11.2021	MTV, STT, YLE, Demokraatti, MSN, HS, Keski-suomalainen, Suomenmaa jne.	Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten vanhenemisaika haluttaisiin poistaa - rikosoikeuden professori näkee asiassa käytännön ongelmia
5.11.2021	Iltalehti	Nelonen ei peru Temptation Islandia - asiantuntija näkee uhrin julmassa asetelmassa: "Julkisesti hyväksytään tällaiset teot"
20.11.2021	Helsingin Uutiset	"Eihän tätä kehtaa edes ääneen lukea" – Raiskauksen uhreja auttava järjestö kritisoi hallituksen esitystä uudeksi seksuaalirikoslainsäädännöksi: nämä ovat erityisen ongelmalliset kohdat